PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 6

Dział 6. Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne

Podmiot liryczny i adresat, wers i strofa, rymy dokładne i niedokładne, układy rymów (parzyste, przeplatane, okalające), refren, apostrofa i pytanie retoryczne – na wierszach przygotowanych specjalnie do zestawu. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 18 pkt
2	**Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 15 pkt
3	**Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 14 pkt
4	**Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	5 zad. 21 pkt
5	**Sprawdzian: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – grupa A** 20 minut · 19 pkt	4 zad. 19 pkt

6 **Sprawdzian: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – grupa B**

20 minut · 19 pkt

4 zad.
19 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

Przypomnij sobie

- **Podmiot liryczny** to osoba, która mówi w wierszu. Nie jest tym samym co autor: poeta może mówić głosem dziecka, zwierzęcia albo przedmiotu.
- Podmiot liryczny może się **ujawniać** (mówi o sobie: ja, my, widzę, kocham) albo być **ukryty** (opisuje świat i nic nie mówi o sobie). **Adresat** to ten, do kogo mówi podmiot liryczny, np. przyjaciel, mama, rzeka.
- **Wers** to jedna linijka wiersza. **Strofa** to grupa wersów oddzielona od innych pustą linijką (odstępem). Zdanie może zajmować kilka wersów, dlatego wersów nie liczymy po kropkach.
- **Rym** to podobne brzmienie końcówek wyrazów na końcu wersów. Liczymy go od samogłoski akcentowanej, czyli zwykle od przedostatniej sylaby: la-sem – cza-sem.
- **Rym dokładny**: końcówki brzmią tak samo (lasem – czasem, rzeka – czeka). **Rym niedokładny**: brzmią podobnie, ale nie tak samo (okno – mokro, szkoła – wołam).
- **Układy rymów**: **parzyste** (aabb) – rymują się wersy sąsiednie; **przeplatane** (abab) – rymują się wersy 1. i 3. oraz 2. i 4.; **okalające** (abba) – wers 1. rymuje się z 4., a 2. z 3.
- **Refren** to wers lub kilka wersów powtarzanych w wierszu, zwykle na końcu strofy. Podkreśla najważniejszą myśl i ułatwia zapamiętanie. Na przykład wers „Tak nam dopomóż Bóg!” wraca w każdej strofie „Roty” Marii Konopnickiej.
- **Apostrofa** to bezpośredni zwrot do kogoś lub czegoś: osoby, zwierzęcia, rzeczy, ojczyzny. Poznasz ją po wołaczu, często z wykrzyknikiem: „Litwo! Ojczyzno moja!” (Adam Mickiewicz, „Pan Tadeusz”).
- **Pytanie retoryczne** to pytanie, na które nikt nie czeka odpowiedzi. Podkreśla uczucia albo skłania do myślenia: „Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?” (Jan Kochanowski). W tym wersie jest też apostrofa: „Panie”.

Układ rymów	Schemat	Które wersy się rymują
parzyste	aabb	1. z 2., 3. z 4.
przeplatane	abab	1. z 3., 2. z 4.
okalające	abba	1. z 4., 2. z 3.

Z czego zbudowany jest wiersz?

wers – jedna linijka

strofa – grupa wersów

rym: kotek – płotek

refren – powtarzane wersy

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Jaki układ rymów mają wersy: Szumią drzewa w starym sadzie, / śpiewa kos na dachu domu, / słońce złoto w trawie kładzie / i nie mówi nic nikomu.
Rymują się wersy 1. i 3. (sadzie – kładzie) oraz 2. i 4. (domu – nikomu). To rymy przeplatane: abab.

Przykład 2. Jaki układ rymów mają wersy: Wieczorem cicho szumi rzeka, / nad wodą krążą białe mewy, / z trzcin płyną ciche, senne śpiewy, / a łódka na rybaka czeka.
Wers 1. rymuje się z 4. (rzeka – czeka), a wers 2. z 3. (mewy – śpiewy). To rymy okalające: abba.

Przykład 3. Czy w wersie „Wrześniu, czemu lato odchodzi?" są apostrofa i pytanie retoryczne?
Tak. „Wrześniu" to wołacz – zwrot do miesiąca, czyli apostrofa. Wrzesień nie odpowie na pytanie, więc jest to pytanie retoryczne.

Zadania

1 **Przeczytaj wiersz. Wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Wrzesień

Znowu wrzesień, znowu szkoła,
znowu pani nas zawoła.
Liście lecą, wiatr je niesie,
grzyb się chowa w starym lesie.

Wrześniu, czemu lato odchodzi?
Czy odpływa w białej łodzi?
Ale jesień też jest miła:
cały park nam pozłociła.

Tekst przygotowany do zestawu

1.1 **Uzupełnij informacje o wierszu.** ___ / 3 pkt

1. Liczba wersów: _____
2. Liczba strof: _____
3. Liczba wersów w jednej strofie: _____

1.2 **Jaki układ rymów ma ten wiersz?** ___ / 1 pkt

A. rymy okalające (abba)

B. rymy parzyste (aabb)

C. rymy przeplatane (abab)

D. wiersz nie ma rymów

1.3 **Wypisz z wiersza apostrofę.** ___ / 1 pkt

1.4 **Kim jest podmiot liryczny? Uzasadnij odpowiedź jednym zdaniem.** ___ / 2 pkt

2 **Połącz termin z jego opisem. Wpisz litery.** ___ / 4 pkt

1. wers	a) powtarzany wers lub kilka wersów
2. strofa	b) podobne brzmienie końcówek wersów
3. refren	c) jedna linijka wiersza
4. rym	d) grupa wersów oddzielona odstępem

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 **Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz P albo F.** ___ / 4 pkt

1. Podmiot liryczny to zawsze autor wiersza.	P	F
2. Apostrofa to bezpośredni zwrot do kogoś lub czegoś.	P	F
3. Na pytanie retoryczne nikt nie czeka odpowiedzi.	P	F
4. W rymach okalających rymują się wersy 1. i 2.	P	F

4 **Uzupełnij zdania. Wybierz wyrazy z ramki.** ___ / 3 pkt

okalające parzyste przeplatane

1. Rymy aabb to rymy _____.
2. Rymy abab to rymy _____.
3. Rymy abba to rymy _____.

Sprawdzian: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 19 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 19 pkt

1 **Przeczytaj wiersz. Wykonaj zadania.** ___ / 9 pkt

Rozmowa z rzeką

Rzeko, co płyniesz przez łąki,
dokąd tak bardzo się spieszysz?
Nad tobą krążą złote bąki.
Czemu się słońcem nie cieszysz?

Zostań ze mną do wieczora,
posłuchaj, co szepczą wody.
Na zabawę jeszcze pora,
przed nami wielkie przygody!

Tekst przygotowany do zestawu

1.1 **Uzupełnij informacje o wierszu.** ___ / 2 pkt

1. Liczba strof: _____
2. Liczba wersów: _____

1.2 **Jaki układ rymów ma ten wiersz?** ___ / 1 pkt

A. wiersz nie ma rymów
B. rymy okalające (abba)
C. rymy parzyste (aabb)
D. rymy przeplatane (abab)

1.3 **Wypisz z wiersza dwie pary rymów.** ___ / 2 pkt

1.4 **Wypisz apostrofę.** ___ / 1 pkt

1.5 **Przepisz jedno pytanie retoryczne.** ___ / 1 pkt

1.6 **Kim jest podmiot liryczny? Uzasadnij odpowiedź jednym zdaniem.** ___ / 2 pkt

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 6

Podgląd pokazał 6 z 19 stron. Pełna wersja: 19 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 2: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 3: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – utrwalenie – 5 zadań, 14 pkt
- Karta 4: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – w praktyce – 5 zadań, 21 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – grupa A – 4 zadania, 19 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Budowa wiersza: podmiot liryczny, wers, strofa, rym, refren, apostrofa, pytanie retoryczne – grupa B – 4 zadania, 19 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiado

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-6-dzial-06-budowa-wiersza-podmiot-liryczny-wers-strofa-rym-refren-